

60. Debrecen, Dombos-tanya, Méhész-kert (KÖH 89681)

(Hajdú-Bihar megye) B

A lelőhely területén egy debreceni illetőségű fémkeresős bejelentése nyomán, a Hajdú-Bihar megyei régészeti felügyelő társaságában került sor a frissen kivágott terület szemléjére, ahol a bejelentő régészeti objektumok feltárását azonosította a sárga homokos talajban. A szemle során az akácok kitermelése, tuskózás, majd talajlazítás által bolygatott gödrök sötét, humuszos feltjain és környékén állatsontokat és kora bronzkori kerámiatöredékeket találtunk.

A szemle során megtalált régészeti jelenségek dokumentálása érdekében leletmentő ásatást folytatott a Déri Múzeum 2012. július 26–30. között. A lelőhely Debrecentől K-re, a 471-es sz. főúttól Dombos-tanyára menő É–D-i irányú műút Ny-i oldalán található egy É–D-i tájolású, jól kiemelkedő homokháton. A feltárás során kézi bontással 2 egymást metsző gödör került napvilágra, melyekből nagy mennyiségű, a kora bronzkorra keltezhető kerámia és állatsont került elő.

Az 1. obj./1. str. sz. kerek, sekély, méhkas alakú gödörből belsődíszes talpas talak töredékei és kis, vízszintesen kihajló peremű, fordított csonka-kúpos csészék töredékei mellett, a Makó-kultúra jellegzetes leletanyaga került elő. Az objektum jelentőségére a nagyszámú fehér inkrusztációval díszített díszkerámia és a viszonylag sok megégett állatsont mellett, a gödörből napvilágra került emberábrázolás utal. A Budapest 11, Kána falu, Kőerberek-Tóváros lakópark lelőhely területén feltárt településrészletről ismert idoltöredék után a kultúra második női alakot mintázó, égetett agyagból készült idolját sikerült megmenteni, mely szintén fejdíszben ábrázol egy nyaklánccal ékesített női alakot (talán istennőt?).

Ezt a gödröt metszette a 2. obj./2. str. sz. kisebb méretű, az elsőnél alig mélyebb, de szintén kerek és méhkas alakú gödör. Ebben a gödörben a Makó kerámia mellett a Nyírség-kultúra néhány jellegzetes, vésett-inkrusztált díszkerámiájának töredéke is előkerült. Ez a stratigráfia, a talajlazítás okozta bolygatás ellenére is, elég egyértelmű kronológiai jelentést hordoz.

Munkatársak: Csörgő József, Tóth Mihályné Andrea, Volosinovszky György régésztechnikusok.

DANI JÁNOS – HULLÁM DÉNES

61. Debrecen, Epreskert (Gázvezeték utca) (KÖH 53758)

(Hajdú-Bihar megye) Ő

A Debrecen Megyei Jogú Város 8/2033. (V. 23.) Kr. sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének Debrecen 28. vrk. Gázvezeték utca – tervezett települési főút (Kanális utca nyomvonala) – tervezett gyűjtőút (Egyletkert utca nyomvonala) által határolt területre (hrsz. 144335/2) vonatkozóan a régészeti érintettségének tisztázására próbafeltárássra került sor. Az ásatás során két É–D-i és két K–Ny-i irányú szonda került kinyitásra, összesen 100-100 m hosszan.

A 2012. július 9–13. között végzett próbafeltárás során 1 objektum (árok) került elő, mely a csekély mennyiségű kerámia alapján az őskoron belül pontosabban nem volt keltezhető.

Munkatársak: Szilágyi Krisztián Antal régész, Szilágyi Máté régésztechnikus.

HULLÁM DÉNES

62. Debrecen-Józsa, Klastrompart (KÖH 19363)

(Hajdú-Bihar megye) B, V, Sza, Kö

2007-ben kezdődött el és 2012-ben fejeződött be a lelőhelyre tervezett Klastrom Lakópark úthálózatának feltárása. A több mint 2 hektáros lakópark területén a két idényben feltárt terület meghaladta a 3000 m²-t.

A több mint 100 régészeti jelenség közül a legkorábbi leletek a késő bronzkori Gáva-kultúra időszakából származnak.

Több gödörben vaskori leletanyag volt. Ebből a korszakból származik egy 8 darabból álló edénydepó is.

A római császárkorból származó szarmata leleteket is találtunk több gödörben, feltártunk egy bolygatott sírt is.

A legtöbb régészeti jelenség az 1981-ben feltárt – jelenleg is védett régészeti lelőhelyként nyilvántartott – 1220 körül épült templomot körülvevő településhez köthető. A Szentgyörgy néven ismert falu az 1594-es krími tatár hadjárat miatt néptelenedett el. A templomtól ÉK-re több sírt tártunk fel az egykori temetőből. Jelentős mennyiségű leletanyag került elő a középkori település gödreiből, kútjaiból.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

63. Debrecen, Tóciómenti szennyvízszűrő telep (Köntösgátsor 47.)

(KÖH 28104, 28110)

(Hajdú-Bihar megye) Ő

Csarnoképület létesítése kapcsán, utólagosan 2012. december 4-én régészeti próbafeltárást végzett a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága a Debrecen Köntösgátsor 15. sz. alatti ingatlanon.

K–Ny irányú próbaszondát húztunk a megépített csarnok-épülettől D-re, s mintegy 3 m mélyen sötétszürke-barna felt jelentkezett, melynek tetején patics és őskori kerámia jelentkezett. Miután az objektum tovább folytatódott a humuszoslást nem folytattuk, az ingatlan teljes területe – mint a Tóció-ér magaspartja – régészeti lelőhely.

Az előírt régészeti próbafeltárás elmaradása miatt a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája büntetést szabott ki a beruházóra, aki ezt tudomásul vette.

HULLÁM DÉNES

64. Debrecen, Középkori mezőváros (Nyugati kiskörút)

(KÖH 35196)

(Hajdú-Bihar megye) Kú, Ú, I

2012 januárjában kezdtük el a Debrecen, Nyugati kiskörút Bajcsy-Zsilinszky utca és Simonffy utca közötti szakaszán előkerült régészeti jelenségek feltárását. Ezen a területen kora újkori és újkori leleteket találtunk. A nagy méretű gödrökből jelentős mennyiségű állatsont került elő. A mai utcákra merőleges irányú árkokat tártunk fel, ezek korát azonban leletanyag hiányában nem tudtuk meghatározni. Az első szakasz újkori kútjai között volt négyzetes faszerkezetű és téglából kör alakban kirakott. Egy harmadik típusnál a dongás faszerkezetre kör alakban téglákat raktak. A Simonffy utca és Széchenyi utca közötti területen hasonló jelenségeket tártunk fel. Ezen a részen a fenti utcákkal párhuzamos árokrendszer részeit sikerült megfigyelnünk. A feltárt kutak között itt is volt négyzetes faszerkezetű és kör alakú, téglából kirakott.